

Alof Scherl, foto Viktor Kronbauer

Adolf Scherl

by mohl být u příležitosti svých devadesátin obdařen mnoha predikáty, které by pojmenovávaly jeho postavení, jež si získal na poli české divadelní historiografie. Samozřejmě – a také zcela banálně – se hned vnučují označení jako *doyen* a *nestor* řečeného oboru. Dal bych v tomto případě přednost pojmu *nestor*, neboť označuje nejenom nejstaršího člena nějakého kolektivu, ale také moudrost a zkušenost. Což obojí se patří jubilantu Scherlovi plným právem a s úctou přiznat. Je to ovšem nejenom kolektiv dějepisců českého divadla, ale celé české teatrologie. Neboť „Áda“ – snad mně bude dovoleno i prominuto toto kamarádské oslovení v *laudatio*, o jehož slavnostnosti není pochyb, neboť mám pocit, že za dlouhá léta naší vzájemné známosti ani v jiné rovině nemohu s oslavencem komunikovat – získal přirozenou a uznávanou autoritu poctivou, trpělivou, soustředěnou a neokázalou prací, jež se vyznačuje pozoruhodným rozsahem i nesmírnou erudovaností. Při vší úctě k faktům, jež vyhledává a třídí, přitom Áda přečasto přestoupil mez danou právě faktografií a formuloval – nebo alespoň naznačil – v obecné poloze nové souvislosti nebo položil otázky, jimiž otevřel jiné pohledy do minulosti českého divadla.

Áda patřil a patří ke generaci tvůrců „velkých akademických *Dějin českého divadla*“. Není jistě třeba připomínat notoricky známou záležitost, že svou mravenčí obětavou činností zachraňoval mnohé složité krizové situace a že byl jedním ze sloupů, na nichž tento projekt stál. Co bych však rád připomněl, je jeho referát na pracovní konferenci Kabinetu pro studium českého divadla ČSAV, jež se konala v Gottwaldově v listopadu 1968. Podle presenční listiny ve sborníku, jenž shromáždil referáty a diskusní příspěvky, se nás tehdy sešlo čtyřicet šest, abychom u příležitosti vydání prvního svazku *Dějin českého divadla* diskutovali „metodologické otázky výzkumu českého divadla“ (tak se také onen sborník jmenuje). Áda tehdy ve svém referátu, jež skromně pojmenoval „Několik poznámek k pojmu ‚styl‘ v dějinách divadla“, rozevřel v bohaté myšlenkově i faktograficky dotované šíři a hloubce zásadní problematiku, jež posléze přinesla pojmy jako sémiotika, sémantika, sémantické gesto a strukturalismus. (Snad proto ten sborník byl sice v roce 1970 vytištěn, ale už zůstal zavřen ve skříni, odkud mi jej laskavě dal kolega Štěpán Otčenášek.) Ještě nikdy jsem Ádovi neřekl, co pro mne ten jeho referát znamenal, jak ovlivnil celou mou orientaci pedagoga, který přes všechny odbočky a peripetie byl nakonec především a hlavně učitelem dějin českého divadla, jak mne přivedl k teorii divadla jako východisku pro historii. Bohužel, diskusi, kterou jsme tehdy začali, doba uřala.

Přesto si však myslím, že Áda tím, co napsal a vydal k tomuto tématu, řekl le-dacos podstatného. Což by se prokázalo okamžitě, kdyby vyšla řádná historická studie popisující a analyzující jeho podíl na vývoji české divadelní historiografie za skoro sedmdesát let. Cena Ministerstva kultury ČR, již dostal, zaslouženě tento podíl ocenila, ale myslím, že rozbor vlastní odborné Ádovy činnosti by přinesl velice cenné výsledky. Nebo ještě lépe: při tom jedinečném odborném zázemí, jež má, by stálo za to, kdyby české dějiny nahlédl alespoň v nějakých vybraných kapitolách svým pohledem. Nebo alespoň vydal počet z událostí, jichž byl svědkem i účastníkem, v podobě paměti.

Přál bych si, aby Áda něco z toho udělal. Není totiž mnoho těch, kteří něco podobného mohou učinit na vysoce odborné a přitom noblesní úrovni, jaké – jak dokazuje celé jeho dílo – jsou vlastní Adolfu Scherlovi.